

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsnämnden

Handläggare:
Ingrid Holström
Tommy Eriksson

Resultat av simuleringar skolval

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten till handlingarna.

Bakgrund

I samband med tidigare års skolval har ett företag föreslagit alternativ modell för att arbeta med skolvalet. Utbildningsförvaltningen har genomfört simuleringar från 2017 och 2019 års skolval för att undersöka vilka konsekvenserna kan bli av ett alternativt arbetssätt och modell.

Föredragning

Vid en jämförelse mellan kommunens nuvarande modell och företagets modell i simuleringarna med 2019 års underlag är det inte möjligt att se någon större skillnad i resultat mellan modellerna. Resultatet av simuleringarna visade att båda modellerna placerade 94 procent av barnen på något av sina tre val. Andelen av de som fick sitt val 1, 2 och 3 var precis lika stor. För de 49 barn där skolplaceringarna skiljde sig mellan modellerna går det inte att se om resultaten från respektive modell är till det bättre eller sämre för barnen.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Utbildningsförvaltningen

Datum:
2019-05-02Diarienummer:
UBN-2019-3732Handläggare:
Ingrid Holström
Tommy Eriksson

Resultat av simuleringar skolval

Bakgrund

I samband med tidigare års skolval har ett företag föreslagit en alternativ modell för att arbeta med skolvalet. Utbildningsförvaltningen har genomfört simuleringar för att undersöka vilka konsekvenserna kan bli av ett alternativt arbetssätt och modell.

Förvaltningen har genom simuleringar på underlaget från 2017 och 2019 års skolval utifrån alternativa regler och modeller.

Metod

De regler och tillhörande modeller som i simuleringar har provats och sedan jämförts är:

- modell som använts i skolvalen i Uppsala kommun före skolvalet 2019 (modell 1)
- modell som använts i skolvalet i Uppsala kommun skolvalet 2019 (modell 2)
- modell som presenterats i media (modell 3)

Modell 1

Skolplacering görs utifrån vårdnadshavarnas tre val, syskonförtur och relativ närhet. Barn till vårdnadshavare som inte har valt skola i skolvalet samt de som inte fick något av sina val placeras sist på de återstående lediga platserna utifrån relativ närhet.

För att mäta den relativa närheten används en alternativ skola som mät punkt. Alternativ skola är den närmaste eller näst närmaste skolan till barnets hem. Den näst närmaste används i de fall där vårdnadshavarna har valt den närmaste skolan.

Modell 2

Skolplacering görs utifrån vårdnadshavarnas tre val och relativ närhet. De tre närmaste skolorna inom skolskjutsområdet läggs till, utöver de skolor som redan valts, för att se till att alla barn får en skolplacering nära hemmet om de inte får något av sina tre val. För barn till vårdnadshavare som inte har valt någon skola i skolvalet läggs de sex närmaste skolorna till. Det första alternativet är den skola som ligger inom barnets skolskjutsområde.

För att mäta den relativa närheten används en alternativ skola som mätpunkt. Alternativ skola är den närmaste eller näst närmaste skolan till barnets hem. Den näst närmaste används i de fall där vårdnadshavarna har valt den närmaste skolan.

Modell 3

Skolplacering görs utifrån vårdnadshavarnas tre val, den/de urvalsgrunder som kommunen väljer (exempelvis syskonförtur) och relativ närhet.

För att mäta den relativa närheten används en garantiskola som mätpunkt. Garantiskola är den närmaste skola som barnet är garanterad en plats på. Garantiskolan tilldelats utifrån relativ närhet. Efter att garantiskolan är tilldelad så görs en körning mot vårdnadshavarnas val, därefter mot samtliga skolor utifrån relativ närhet. Om barnet inte kan skolplaceras på någon av de tre valda skolorna så placeras barnet på den närmaste lediga skolan eller, i sista hand, på barnets garantiskola.

I företagets modell ingår även en optimeringsfas efter att skolplaceringarna är gjorda för att se om byten mellan skolplaceringar kan göras för att uppnå att fler barn får ett högre val. Denna del av modellen har inte ingått i simuleringarna.

I samtliga utförda simuleringar har underlaget för val till förskoleklass använts.

Definitioner

Kommunens tillagda val:

För barn vilkas vårdnadshavare inte har gjort något val lägger kommunen till de sex närmaste skolorna, först inom skolskjutsområdet, därefter den/de närmaste skolorna utanför skolskjutsområdet. Barnen konkurrerar sedan om plats på dessa skolor utifrån relativ närhet på samma villkor som de som gjort ett val.

För barn vilkas vårdnadshavare har gjort ett val lägger kommunen till de tre närmaste skolorna som de inte har sökt, först inom skolskjutsområdet, därefter den/de närmaste skolorna utanför skolskjutsområdet. Barn som inte får något av sina tre egna val konkurrerar om plats på dessa skolor utifrån relativ närhet.

Garantiskola:

Den närmaste skola, i första hand inom skolskjutsområdet, där barnet är garanterad en plats utifrån skolans angivna kapacitet.

Resultat av simuleringar på underlaget från 2017 års skolval

Två olika modeller jämförs i tabellen nedan. Underlaget som använts är ett elevunderlag bestående av 2 205 sökande och deras val. Samtliga hade valt skola i skolvalet. De sökande som i första hand valt och antagits till en fristående skola är bortplockade i underlaget.

Placerad på alternativ:	Modell 1	Modell 2
Val 1	91%	89%
Val 2	6%	7,5%
Val 3	2%	2%
Val 4*		1%
Val 5*		Ca 0,1%
Val 6*		Ca 0,1%
Ej placerade	1%	-

*= de tillagda valen enligt modell 2

Resultat av simuleringar på underlaget från 2019 års skolval

Två olika modeller jämförs i tabellerna nedan. Underlaget som använts är ett elevunderlag bestående av 2 316 sökande och deras val. 89 av dessa hade inte valt någon skola i skolvalet. De sökande som i första hand valt och antagits till en fristående skola är bortplockade i underlaget.

I simuleringarna har inte syskonförtur använts som urvalsgrund.

I den första tabellen visas resultatet från simuleringarna för de barn som fått något av sina tre val.

Tabell 1

Placerad på alternativ:	Modell 2	Modell 3*
Val 1	92%	92%
Val 2	6,5%	6,5%
Val 3	1,5%	1,5%

*= Modell 3 har utifrån företagets presenterade modell i den rapport som skickades till förvaltningen våren 2018, efterliknats i största möjliga mån. Eftersom förvaltningen inte har haft tillgång till företagets algoritm så har en egen algoritm, utifrån uppgifterna i företagets rapport, skapats och använts i simuleringen.

I tabell 2 anges antal och andel som skolplacerades på något av sina tre val:

Totalt antal placerade på något av sina tre val	2 168	2 171
Andel i procent placerade på något av sina tre val	94%	94%

I tabell 3 jämförs skolplaceringen av de barn till vårdnadshavare som inte gjort något val (89 barn) och de som inte fick något av sina tre val:

	Modell 2, fick en skola utifrån ett av kommunens tillagda val	Modell 3, fick en garantiskola
Antal barn	148	145***
Val 1*	82	
Val 2*	7	
Val 4**	50	
Val 5**	8	
Val 6**	1	

*= de som inte gjort något val (89 barn)

**= de som inte fick något av sina tre val (59 barn)

***= både de 89 barn som inte gjort något val och de 56 barn som inte fick något av sina tre val

En jämförelse mellan resultaten mellan simuleringarna gjorda utifrån de två modellerna visar:

- 49 barn, av totalt 2 316 placerade barn, fick en annan skola när simuleringen gjordes utifrån modell 3, där garantiskola används som mätskola, än när simuleringen gjordes med modell 2. Resterande barn placerades på samma skola med båda modellerna.
- Av dessa 49 barn fick:
 - 23 barn en bättre skolplacering med garantiskola än med tillagt val av kommunen
 - 23 barn en sämre skolplacering med garantiskola än med tillagt val av kommunen
 - 3 barn fick en lika bra skolplacering med garantiskola som med tillagt val av kommunen

Definitioner av bättre och sämre skolplacering:

Bättre= barnet skolplacerades på ett högre val eller fick ett kortare avstånd mellan hem och placerad skola.

Sämre= barnet skolplacerades på ett lägre val eller fick ett längre avstånd mellan hem och placerad skola.

Analys av utförda simuleringar

Utifrån de utförda simuleringarna kan följande konstateras:

- Modell 1, som användes i Uppsala kommun tidigare, placerar barn till vårdnadshavare som inte har valt någon skola samt de barn som inte fick något av sina val, sist av alla. Modellen följer inte skollagens krav på att samtliga barn har rätt att få en placering nära hemmet eftersom resultatet av placeringar ibland blev att barnen placerades på en skola långt från sitt hem.
- Modell 2, den som Uppsala kommun tillämpar från och med skolvalet 2019, tillgodoser att alla barn får en placering i närheten av sitt hem i och med att kommunen lägger till tre eller sex val för alla barn.
- Modell 3, företagets modell, tillgodoser att alla barn får en placering i närheten av sitt hem i och med användningen av garantiskola som mätskola.

Vid en jämförelse mellan modell 2 och 3 i simuleringarna med 2019 års underlag är det dock inte möjligt att se någon större skillnad i resultat mellan modellerna. Resultatet av simuleringarna visade att båda modellerna placerade 94 procent av barnen på något av sina tre val. Andelen av de som fick sitt val 1, 2 och 3 var precis lika stor. För de 49 barn där skolplaceringarna skiljde sig mellan modellerna går det inte att se om resultaten från respektive modell är till det bättre eller sämre för barnen.

Användningen av garantiskola kan antas upplevas positivt för vårdnadshavare eftersom de vet att den skola som används som mätskola i relativ närhetsmätningen är en skola där barnet också är garanterad plats. I simuleringen visade det sig också att 1 655 (71%) av de sökande har valt sin garantiskola och kunde få en placering där. Garantiskolan kan även upplevas negativt om vårdnadshavarna är missnöjda med den tilldelade garantiskolan.

En annan fördel med användning av garantiskola är att den inte missgynnar barn som bor mitt emellan två skolor där det råder hård konkurrens om platserna på båda skolorna. Dock visade resultatet av simuleringarna med garantiskola ett likartat resultat som kommunens modell med tillagda val.

En nackdel med garantiskola är att den påminner om kommunens tidigare system med upptagningsområden där barnet också var garanterad en plats på skolan. Skollagen anger att ”en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå” (10 kap. 30§). I Uppsala och många andra kommuner används skolvalet för att ta reda på vårdnadshavarnas önskemål. Det är svårt att veta hur modellen med garantiskola kommer att påverka vårdnadshavarnas vilja att välja skola i ett skolval då de vet att de ändå får en plats på en garanterad skola.

Förvaltningen har valt att inte använda den del av företagets modell i simuleringarna som företaget kallar optimering. Den innebär att när skolplaceringarna är gjorda görs en optimering för att ge fler barn ett högre valalternativ genom att de byter skolplaceringar med varandra. Förvaltningen bedömer denna optimeringsfas som stridande mot urvalsprincipen relativ närhet då ett barn med sämre relativ närhet kan placeras före ett barn med bättre relativ närhet på grund av två barn kan göra ett byte med varandra. Bedömningen är att optimeringen inte håller för en rättslig prövning vid ett eventuellt överklagande.

Förvaltningen har varit i kontakt med forskare inom området som menar att det inte är möjligt att överföra en modell som fungerar i en kommun till en annan kommun då alla kommuner har olika förutsättningar exempelvis antal skolor, avstånd mellan skolorna, tillgång till kommunikationer, söktryck m.m. Vidare visar tester att det är små skillnader i resultat mellan olika modeller.